

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет №6

Кафедра економіки та фінансів

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Методика наукової діяльності»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
072 Фінанси, банківська справа та страхування (Фінансова безпека та
фінансові розслідування)

за темою № 5 – **Використання результатів наукової діяльності**

Харків 2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 20 вересня № 9

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 19 вересня № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 20 вересня № 8

Розглянуто на засіданні кафедри економіки та фінансів факультету № 6
ХНУВС, протокол від 10 вересня № 14

Розробники: професор кафедри економіки та фінансів, д.е.н.,
професор Ковальов Є.В.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри організації виробництва та управління персоналом Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», д.е.н., професор Перерва П.Г.
2. Завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.е.н., доцент Ткаченко С.О.

Тема 5. Використання результатів наукової діяльності.

1. Право власності на результати наукової діяльності.
2. Пріоритети організацій та дослідників у праві власності на результати наукової діяльності.
3. Використання організаціями об'єктів інтелектуальної власності у господарській діяльності.
4. Види і зміст платежів при торгівлі об'єктами інтелектуальної власності.

Рекомендована література

Основна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 1 грудня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 23.
2. Про вищу освіту: закон України від 1 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - № 37 – 38.
3. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В.І.Романчиков. – К., 2016. – 255 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / За ред.. А.Є.Конварського. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 352 с.
5. Шейко В.М. Організація та методика науково – дослідної діяльності: підручник / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. – К.: Знання, 2008. – 310 с.
6. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О.В.Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
7. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / за заг. ред. О.М.Головка. – Харків: ХНУВС: Тім Пабліш Груп, 2016. – 363 с.
8. Данильян О.Г. організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. / О.Г.Данильян, О.П.Дзьобань. – Харків: Право, 2017. – 446 с.
9. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Д.М.Стеченко, О.С.Чмир. – К.: Знання, 2007. – 317 с.
10. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник / Н.М.Краус . – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.

Допоміжна

11. Воротіна Л.І. Кандидатська дисертація: методика написання і захисту: посіб. Для аспірантів і здобувачів наук. ступеня / Л.І.Воротіна, В.Є.Воротін, С.О.Гуткевич; - К.: Знання, 2006. – 136 с.
12. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень: підручник / М.І.Пилипчук, А.С.Григор'єв, В.В.Шостак. - - К.: Знання, 2007. – 270 с.
13. Тюрина В.А. Основы методологии и методики научного исследования: учебн. Пособие / В.А.Тюрина. – К.: Междунар. Финн. Агенство, 1998. – 44 с.

14. Шишка Р.Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт: навч. посібник / Р.Б.Шишка. – Х.: Еспада, 2007. – 362 с.

15. Цехмістрова Г.С. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / Г.С.Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 280 с.

Право власності на результати наукової діяльності.

Праву інтелектуальної власності присвячена книга 4 Цивільного кодексу України. Крім ЦК право інтелектуальної власності регулюється спеціальними нормативно-правовими актами, такими як: ЗУ "Про авторське право і суміжні права" від 23 грудня 1993 р., ЗУ "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" від 1 червня 2000 р., ЗУ "Про охорону прав на промислові зразки" від 15 грудня 1993 р. та ін.

Право інтелектуальної власності - це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом (ст. 418 ЦК).

Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом.

Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.

Інтелектуальна власність - збірне поняття, що означає сукупність виняткових прав на результати творчої діяльності і засоби індивідуалізації. Охоплює права, що відносяться до літературних, художніх і наукових творів, виконавської діяльності артистів, звукозапису, радіо - і телепередач, винаходів, промислових зразків, товарних знаків, фірмових найменувань і т.п.

Інтелектуальна власність поділяється на "промислову власність" і "авторське право"

Промислова власність - юридичне поняття, що охоплює права на такі результати інтелектуальної діяльності як винахід, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки та інші об'єкти, передбачені Паризькою конвенцією по охороні промислової власності

Авторське право - надає авторам та іншим творцям інтелектуальних творів (література, музика, мистецтво) певні права, згідно з якими вони мають можливість дозволяти або забороняти.

Пріоритети організацій та дослідників у праві власності на результати наукової діяльності.

Приєднання до Світової організації торгівлі та обраний Україною шлях інтеграції до Євросоюзу вимагає запровадження дієвих засобів захисту прав інтелектуальної власності, зближення та інтеграцію національної економічної системи до систем ЄС, запровадження моделі інноваційного розвитку, яка

прийнята ЄС за базову. При цьому виникає потреба не тільки в гармонізації вітчизняного законодавства з міжнародними нормами і стандартами, а й опрацювання національного механізму належного правового захисту прав інтелектуальної власності. Це, у свою чергу, вимагає великої уваги до проблем, пов'язаних з державним регулюванням у зазначеній сфері, впровадженням і удосконаленням чітких механізмів такого регулювання. Уряд України ініціював формування найактуальніших для держави інноваційних проектів і ухвалив необхідні рішення для їх фінансової й адміністративної підтримки. Проте необхідним є вироблення системи правил і стимулів, які б зацікавили до цього виду діяльності не лише національний бізнес, а й науковців і винахідників, вже без ручного управління з боку державних інституцій.

Стрімке зростання ролі та значення інтелектуальної діяльності у соціально-економічному розвитку суспільства, утвердження творчої розумової праці як найважливішого чинника успішного виробничого та комерційного функціонування сучасних високотехнологічних підприємств, підвищення їхньої конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках загострює проблему створення надійної та ефективної системи охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Результати інтелектуальної діяльності охороняються у зв'язку з існуванням їхньої ринкової цінності; їх залученням до ринкового обігу, що потребує специфікації відповідних прав власності. Поза системою ринкових відносин така охорона є неможливою і недоцільною

За сучасних умов охорона та захист прав інтелектуальної власності є найважливішою інституцією регулювання відносин у цій сфері.

Світовий досвід переконує, що ефективний механізм охорони прав інтелектуальної власності: є важливим елементом економічної політики, спрямованої на стимулювання та розвиток наукових досліджень, упровадження інновацій та прискорення науково-технічного прогресу; сприяє залученню інвестицій до інноваційних проектів, зростанню зайнятості, підвищенню економічного добробуту населення тієї чи іншої країни; стимулює розвиток міжнародної торгівлі, відіграє важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності національних економік у глобальному ринковому середовищі; перетворюється на глобальну проблему, пов'язану з економічною безпекою окремих держав, що вимагає стратегічних підходів до її вирішення на наднаціональному рівні.

Система правового захисту інтелектуальної власності в Україні продовжує розвиватися. Правовідносини регулюються окремими положеннями Конституції України, нормами Цивільного, Кримінального, Господарського, Митного кодексів, Кодексу України про адміністративні порушення, процесуальними кодексами, нормами окремих законів, підзаконними правовими актами, яких зараз нараховується близько ста. В Україні насамперед прийнято низку нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в цій сфері: Закони України “Про авторське право та суміжні права”, “Про розповсюдження примірників аудіовізуальних

творів та фонограм”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності”, “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг”, “Про інноваційну діяльність”, Указ Президента України “Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності” тощо.

Використання організаціями об’єктів інтелектуальної власності у господарській діяльності.

У сфері господарювання широко застосовуються об’єкти права промислової власності або так звані "промислові права". Право промислової власності - це суб’єктивні права на різноманітні результати інтелектуальної творчості (технічні та нетехнічні), яким надається спеціальна правова охорона з огляду на їх важливе значення для господарської діяльності (виробничої та торговельної). До об’єктів права промислової власності належать:

- винаходи та корисні моделі;
- промислові зразки;
- сорти рослин та породи тварин;
- торговельні марки (знаки для товарів і послуг) ;
- комерційне (фірмове) найменування;
- географічне зазначення;
- комерційна таємниця;
- комп’ютерні програми;
- компіляція даних (бази даних) ;
- виконання;
- наукові відкриття;
- компонування (топографії) інтегральних мікросхем;
- фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення;
- інші об’єкти, передбачені законом.

У зв’язку з наданням особливої охорони об’єктам права промислової власності для них притаманний спеціальний правовий режим, що характеризується такими рисами:

Спеціальне правове регулювання за допомогою системи нормативно-правових актів:

кодексів:

Господарського кодексу, який містить главу 16 "Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності" (статті 15-1-162);

Цивільного кодексу, в якому ціла книга (кн. "Право інтелектуальної власності") з 12 глав присвячена регулюванню відносин, пов’язаних з використанням об’єктів права промислової власності;

законів:

загального - від 23.12.1993 р. "Про авторське право і суміжні права" (спрямований на охорону особистих немайнових прав і майнових прав авторів та їх правонаступників, пов’язаних зі створенням і використанням

творів науки, літератури та мистецтва, а також прав виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення як носіїв суміжних прав);

спеціальних (щодо певних об'єктів права промислової власності):

під 18.09.1991 р. "Про інвестиційну діяльність", який регулює відносини, пов'язані з використанням інвестиційного проекту будівництва, в тому числі проведення обов'язкової державної комплексної експертизи цих проектів як необхідної умови їх реалізації;

від 13.12.1991 р. "Про основи державної політики у сфері науки і наукової діяльності";

від 21.04.1993 р. "Про охорону прав на сорти рослин"; від 25.06.1993 р. "Про науково-технічну інформацію;

від 15.12.1993 р. "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (в редакції Закону від 01.06.2000 р.);

від 15.12.1993 р. "Про охорону прав їх знаки для товарів і послуг"; від 15.12.1993 р. "Про охорону прав на промислові зразки"; від 15.12.1993 р. "Про насіння";

від 07.06.1996 р. "Про захист від недобросовісної конкуренції" (передбачає захист від неправомірного використання комерційної таємниці, товарного знаку та інших об'єктів права промислової власності для досягнення переваг у сфері економічної конкуренції);

від 05.11.1997 р. "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем";

від 11.09.2006 р. "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" та ін.;

актів Уряду України, серед яких:

постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 р. ЛП 611 "Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці";

Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених): затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.1994 р. № 545 та ін.;

відомчих нормативно-правових актів, у тому числі таких:

Правила складання та подання заявок на винахід та заявки на корисну модель: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 р. № 22;

Положення про Державний реєстр патентів і деклараційних патентів України на винаходи: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.04.2001 р. №291;

Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 17.08.2001 р. № 598;

Правила складання та подання заявки на промисловий зразок: Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.2002 р. № 110 та ін.

Особливу роль у регулюванні зазначених відносин відіграє такий міжнародно-правовий акт, як Паризька конвенція щодо охорони промислової власності від 29 березня 1883 р.

Суб'єкти господарювання мають правомочності щодо використання певних об'єктів права промислової власності відповідно до Цивільного та Господарського кодексів, вищезгаданих законів.

Особливості використання прав на об'єкти промислової власності передбачені Господарським кодексом (щодо відносин, не врегульованих цим кодексом, застосовуються відповідні положення ЦК України та згаданих законів):

щодо використання винаходу, корисної моделі та промислового зразка (ст. 156 ГК України; глава 39 ЦК України; закони "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про охорону прав на промислові зразки");

а) право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок відповідно до законодавства України засвідчується патентом;

б) використанням винаходу, корисної моделі чи промислового зразка у сфері господарювання є:

виготовлення, пропонування для продажу, запровадження в господарський (комерційний) обіг, застосування, ввезення чи зберігання з зазначеною метою продукту, що охороняється відповідно до закону;

застосування способу, що охороняється відповідно до закону, або пропонування його для застосування в Україні за умов, передбачених Цивільним кодексом України;

пропонування для продажу, запровадження в господарський (комерційний) обіг, застосування, ввезення чи зберігання з зазначеною метою продукту, виготовленого безпосередньо способом, що охороняється відповідно до закону;

в) володілець патенту може передавати свої права щодо використання винаходу, корисної моделі чи промислового зразка як вклад у статутний фонд підприємства;

щодо використання торговельної марки (статті 157-158 ГК України; глава 44 ЦК України):

а) право інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується свідоцтвом у випадках і порядку, передбачених законом; торговельна марка, що належить кільком особам (торговельна марка об'єднання, спільна торговельна марка), підлягає реєстрації в установленому законом порядку;

б) використанням торговельної марки у сфері господарювання визнається застосування її на товарах та при наданні послуг, для яких вона зареєстрована, на упаковці товарів, у рекламі, друкованих виданнях, на вивісках, під час показу експонатів на виставках і ярмарках, що проводяться в Україні, у проспектах, рахунках, на бланках та в іншій документації, пов'язаній з впровадженням зазначених товарів і послуг у господарський (комерційний) обіг. володільцеві забороняти іншим особам використовувати

зареєстровану торговельну марку без його дозволу, за винятком випадків правомірного використання торговельної марки без його дозволу;

в) суб'єкти права на торговельну марку можуть проставляти попереджувальне маркування, яке вказує на те, що торговельна марка, яка застосовується, зареєстрована в Україні;

г) суб'єкти права на торговельну марку, які здійснюють посередницьку діяльність, можуть на підставі договору з виробником товару (послуг) використовувати свою торговельну марку з торговельною маркою виробника, а також замість його торговельної марки;

д) право інтелектуальної власності на торговельну марку може бути передано як вклад до статутного фонду суб'єкта господарювання;

е) у разі банкрутства суб'єкта господарювання право на торговельну марку оцінюється разом з іншим майном цього суб'єкта;

щодо комерційного найменування (ст. 159 ГК України; глава 43 ЦК України:

а) комерційне найменування індивідуалізує суб'єкта господарювання - юридичну особу або громадянина-підприємця, які можуть мати таке найменування - як повне, так і скорочене; громадянин-підприємець має право заявити як комерційне найменування своє прізвище або ім'я;

б) відомості про комерційне найменування суб'єкта господарювання вносяться за його поданням до відповідних реєстрів, порядок ведення яких встановлюється законом. Суб'єкт господарювання, комерційне найменування якого було включено до реєстру раніше, має пріоритетне право захисту перед будь-яким іншим суб'єктом, тотожне комерційне найменування якого включене до реєстру пізніше;

в) у разі якщо комерційне найменування суб'єкта господарювання є елементом його торговельної марки, то здійснюється правова охорона і комерційного найменування, і торговельної марки;

г) особа, яка використовує чуже комерційне найменування, та вимогу його власника зобов'язана припинити таке використання і відшкодувати завдані збитки;

щодо використання географічного зазначення (ст. 160 ГК України; глава 45 ЦК України):

а) право на використання географічного зазначення мають лише суб'єкти господарювання, які виробляють товари (надають послуги), щодо яких здійснено державну реєстрацію відповідного географічного зазначення;

б) використанням географічного зазначення суб'єктом господарювання вважається: застосування його на товарах, для яких зареєстровано це географічне зазначення, а також на упаковці; застосування в рекламі, проспектах, рахунках, друкованих виданнях, офіційних бланках, вивісках тощо;

в) суб'єкти господарювання, які здійснюють посередницьку діяльність, можуть використовувати свою торговельну марку поряд з географічним зазначенням товару виробника не інакше як на підставі договору;

г) правова охорона географічного зазначення надається з дати, наступної за датою державної реєстрації, і охороняється безстроково за умови збереження характеристик товару (послуги), позначених цим зазначенням;

щодо назви країни походження товару (ст. 161 ГК України):

а) вироби іноземного походження або у встановлених законодавством випадках їх упаковка, а також вироби вітчизняного виробництва чи їх упаковка, призначені для експорту, повинні містити інформацію про країну їх походження;

б) інформація про країну походження має знаходитися у доступному місці виробу (упаковки) та нанесена у спосіб, що відповідає встановленим вимогам;

в) забороняється використання суб'єктами господарювання напису (клейма) "Виготовлено в Україні" або аналогічного за змістом щодо товарів, які мають іноземне походження;

г) уповноважені органи державної влади контролюють дотримання зазначених вимог відповідно до закону;

щодо комерційної таємниці (ст. 162 ГК України; глава 46 ЦК України):

а) суб'єкт господарювання, що є володільцем технічної, організаційної або іншої комерційної інформації, має право на захист від незаконного використання цієї інформації третіми особами, за умов, що ця інформація має комерційну цінність у зв'язку з тим, що вона невідома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а володілець інформації вживає належних заходів до охорони її конфіденційності;

б) майновими правами на комерційну таємницю є: право на використання комерційної таємниці; виключне право дозволяти використання комерційної таємниці; виключне право перешкоджати неправомірному розголошенню, збиранню або використанню комерційної таємниці; інші права, встановлені законом;

в) строк правової охорони комерційної таємниці обмежується часом дії сукупності вищезазначених (в пункті "а") умов;

г) особа, яка протиправно збирає, розголошує та/або використовує комерційну інформацію, що належить суб'єкту господарювання, зобов'язана відшкодувати завдані йому такими діями збитки відповідно до ст. 24 Закону "Про захист від недобросовісної конкуренції"; особа, яка самостійно і добросовісно одержала інформацію, що є комерційною таємницею, має право використовувати цю інформацію на свій розсуд;

д) у передбачених законом випадках органи державної влади зобов'язані охороняти комерційну таємницю від недобросовісного використання.

Види і зміст платежів при торгівлі об'єктами інтелектуальної власності.

Якщо правовласник не передбачає використовувати об'єкти інтелектуальної власності у власному виробництві чи розпочати новий бізнес або створити спільне підприємство, він може передати повністю або частково

права власності на об'єкт інтелектуальної власності іншій фізичній або юридичній особі.

Майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності є сукупністю права володіти, користуватися і розпоряджатися цим об'єктом.

Продаж прав у повному обсязі здебільшого проводиться через договір купівлі-продажу як договір обмінної угоди, за яким у результаті передачі права власності на об'єкт інтелектуальної власності (продажу охоронного документа - патенту або свідоцтва) власник як сторона, яка продає, втрачає всі майнові права на нього. Тобто якщо продано патент на винахід, то він перереєстровується на ім'я нового правовласника і до останнього переходять всі майнові права на цей об'єкт.

Але частіше передається лише право користування об'єктом інтелектуальної власності.

Власник прав на будь-який об'єкт промислової власності (ліцензіар) може продати ліцензію (видати дозвіл на користування об'єктом інтелектуальної власності) будь-якій особі (піцензіату), якщо він не хоче або не в змозі використовувати відповідний об'єкт.

Продаючи ліцензію переслідують мету отримати прибуток, не втрачаючи капіталу на виробництво та освоєння ринку. Продаж ліцензії - це шлях впровадження технології на ринку без продажу товарної продукції. Доходами від продажу ліцензій юридичні або фізичні особи покривають свої витрати на наукові дослідження.

Придбання або продаж ліцензії є діловою угодою. Факт продажу або купівлі ліцензії юридичне оформляється ліцензійним договором, який відрізняється від інших договорів купівлі-продажу тим, що продається або купується нематеріальний об'єкт. Ліцензіат отримує право на використання об'єкта інтелектуальної власності лише на обумовлений ліцензійним договором території та на певний термін.

У залежності від обсягу прав, що передається, за діючим Цивільним кодексом України розрізняють: виключну, одиничну і невиключну ліцензії.

Виключна ліцензія видається тільки одній особі і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обумовлена цією ліцензією.

Одинична ліцензія також видається тільки одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у даній сфері.

Невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності і видачі ним іншим особам ліцензії на використання цього об'єкту у даній сфері.

За ліцензійним договором завжди передбачається виплата певної грошової винагороди ліцензіару. У більшості випадків продаж ліцензії здійснюється за розрахунковою договірною ціною з орієнтиром на ціни

внутрішнього та зовнішнього ринків. Основними видами ліцензійних платежів є роялті, паушальний та комбінований платежі.

Роялті - вид платежів, який платить ліцензіат ліцензіару протягом усього терміну дії ліцензійного договору чи як відсоток від суми прибутку чи суми обороту від випуску продукції або диференційованої ставки з одиниці ліцензійної продукції.

Паушальний платіж - це виплата ліцензіарові визначеної зафіксованої в договорі суми ще до початку масового випуску ліцензійної продукції.

Комбіновані платежі - найбільш поширені та передбачають виплату ліцензіару ліцензіатом первинного сталого платежу до початку виробництва та збуту ліцензійної продукції з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії як роялті після того, як буде налагоджено виробництво ліцензійної продукції. Таким чином, ліцензіар має можливість отримувати відрахування від реального доходу ліцензіата протягом усього терміну дії ліцензійного договору.

Патентовласник може отримати додатковий прибуток від використання свого об'єкта інтелектуальної власності за рахунок платежів за договором **франшизи** (в Україні -це договір комерційної концесії). Правовласник (franchiser) дозволяє іншій особі (franchisee) використовувати права на промислові зразки, фірмові найменування, торговельні марки, технології, комерційну таємницю тощо.

Різниця договору франшизи від звичайного ліцензійного договору у тому, що права передаються на пільговій, привілейованій основі. Так, користувач отримує вже готову технологію під відомою торговельною маркою. Тому йому не потрібно відвойовувати місце на ринку, а його ризики зводяться до мінімуму. Договір франшизи повинен містити умову про те, що якість товарів та послуг franchisee буде не нижчої якості товарів і послуг franchiser, а останній буде здійснювати контроль за використанням цієї угоди.

Відносно новою формою комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності є лізинг. 'За договором лізингу передається різне технологічне обладнання, верстати, прилади тощо, які виконані на рівні винаходів і захищені патентами. Тобто разом з технологічним обладнанням і процесом передається право користуватися об'єктом інтелектуальної власності.

Вибір такої форми комерціалізації, як **лізинг** дозволяє починаючим підприємцям відкривати і розширювати свій бізнес навіть при досить обмеженому стартовому капіталі, оперативно використовуючи у виробництві сучасні досягнення науково-технічного прогресу.